

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 6.10.2010
COM(2010) 553 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Contribuția politicii regionale la creșterea inteligentă în Europa 2020

SEC(2010) 1183

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Contribuția politicii regionale la creșterea inteligentă în Europa 2020

1. INTRODUCERE

Prezenta comunicare stabilește rolul politicii regionale în punerea în aplicare a strategiei Europa 2020¹ în domeniul creșterii inteligente și, în special, a inițiativei emblematice „O Uniune a inovării”. Astfel cum s-a subliniat în cadrul Consiliului European², politica regională poate elibera potențialul de creștere al UE prin promovarea inovării în toate regiunile, asigurând, în același timp, complementaritatea între sprijinul UE, național și regional pentru inovare, cercetare și dezvoltare (C&D), spirit antreprenorial și tehnologia informației și comunicării (TIC). Într-adevăr, politica regională reprezintă o modalitate-cheie de a pune în practică, pe teren, prioritățile inițiativei „O Uniune a inovării”.

Acest lucru se realizează prin crearea de condiții favorabile inovării, educației și cercetării, încurajând astfel C&D, investițiile cu grad ridicat de cunoștințe și orientarea către activități cu valoare adăugată mai mare. Astfel, politica regională poate contribui la abordarea cu succes a provocării majore pentru statele membre și regiuni, de creștere a capacității de inovare și a C&D în întreprinderi și de consolidare a legăturilor pe care acestea le au cu universitățile și centrele de cercetare.

Regiunile au un rol central, deoarece sunt principalii parteneri instituționali pentru universități, alte instituții de cercetare și educație și IMM-uri, care reprezintă cheia pentru procesul inovării, transformându-le într-o parte indispensabilă a strategiei Europa 2020.

Prezenta comunicare o completează pe cea referitoare la *O Uniune a inovării*, invitând responsabilii politici din statele membre la toate nivelurile să acționeze fără întârziere pentru a investi mai mult în creșterea inteligentă din resursele care sunt încă disponibile în cadrul Fondului european de dezvoltare regională (FEDER) în prezenta perioadă de programare. Documentul examinează, în primul rând, care este situația din regiuni referitoare la C&D și la inovare și resursele pe care regiunile au planificat să le investească în aceste domenii. Apoi descrie principalele elemente ale unui efort consolidat în sprijinul C&D și al inovării în cadrul politicii regionale a UE, concluzionând prin prezentarea de idei concrete pentru punerea în aplicare a acestor eforturi.

2. INOVAREA REGIONALĂ: POTENȚIAL ȘI PROVOCĂRI

Inițiativa „O Uniune a inovării” se bazează pe un concept larg al inovării, care include nu numai produse și procese noi sau îmbunătățite, ci și servicii, noi metode de marketing, impunere a mărcii și de proiectare și noi forme de organizare a întreprinderilor și modalități

¹ COM (2010)2020 „Europa 2020: O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”.

² Consiliul UE EUCO 13/10, 17 iunie 2010.

de colaborare. Inovarea este tot mai mult înțeleasă ca un sistem deschis în care diferiți actori colaborează și interacționează.

În consecință, sprijinul public pentru inovare trebuie să se adapteze la această modificare, completând eforturile care sprijină cercetarea și tehnologia cu promovarea unei colaborări deschise între toate părțile interesate.

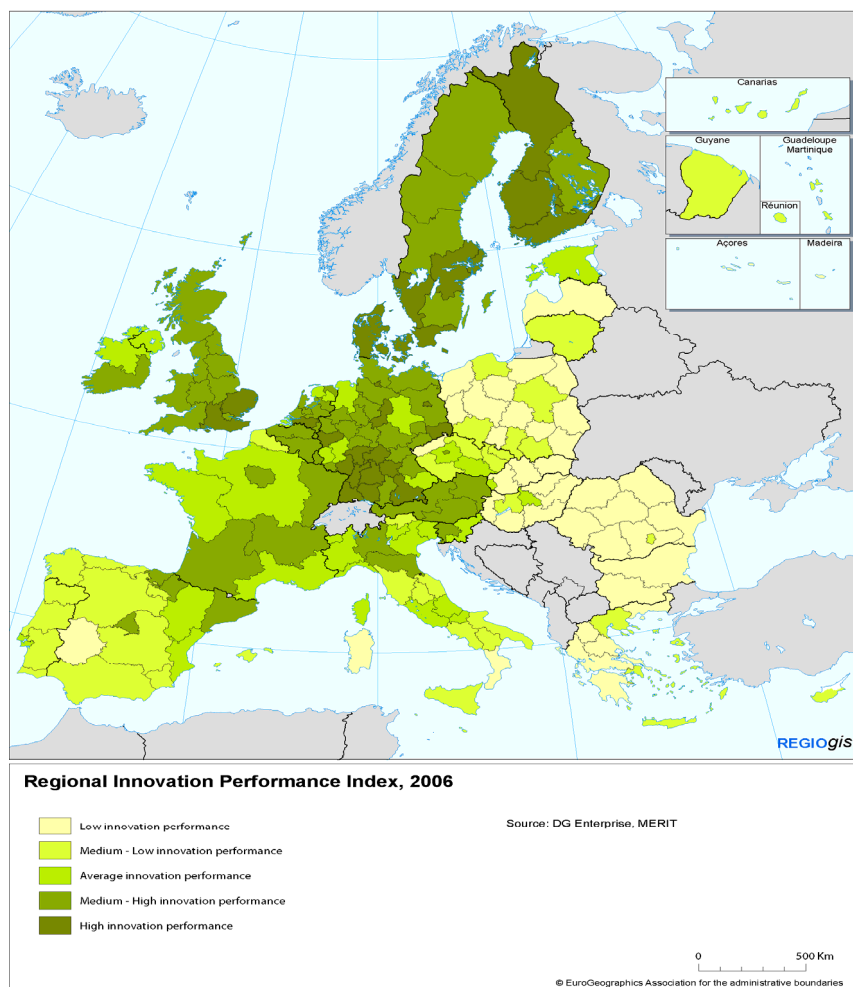
Un astfel de sprijin este justificat din moment ce forțele pieței nu pot asigura întotdeauna finanțare adecvată pe termen lung pentru investiții, din cauza diferențelor dintre profiturile sociale și private, a rezultatelor incerte, a lipsei de simetrie a informațiilor și a disfuncționalității sistemului (de exemplu, reglementarea ineficientă). Intervenția publică este la fel de importantă pentru a facilita schimbarea. Cu toate acestea, geografia inovării este foarte diversă, unele regiuni situându-se în poziție competitivă la nivel mondial în ceea ce privește frontiera tehnologică, altele făcând eforturi să se apropie de frontiera respectivă prin adoptarea și adaptarea de soluții inovatoare pentru situația lor specifică („diviziunea inovării”). Sprijinul public trebuie să își adapteze strategia și intervențiile astfel încât să reflecte această diversitate.

2.1. Diversitatea regională în serviciul unui obiectiv comun: creșterea inteligentă

Întregul potențial de inovare al regiunilor din UE trebuie să fie mobilizat în scopul de a atinge obiectivul de creștere inteligentă, propus de Europa 2020. Inovarea este importantă pentru toate regiunile; pentru cele mai avansate, ca să își păstreze poziția, iar pentru cele mai puțin avansate, ca să le ajungă din urmă pe cele avansate³.

Harta 1: Indicele regional privind performanța în domeniul inovării

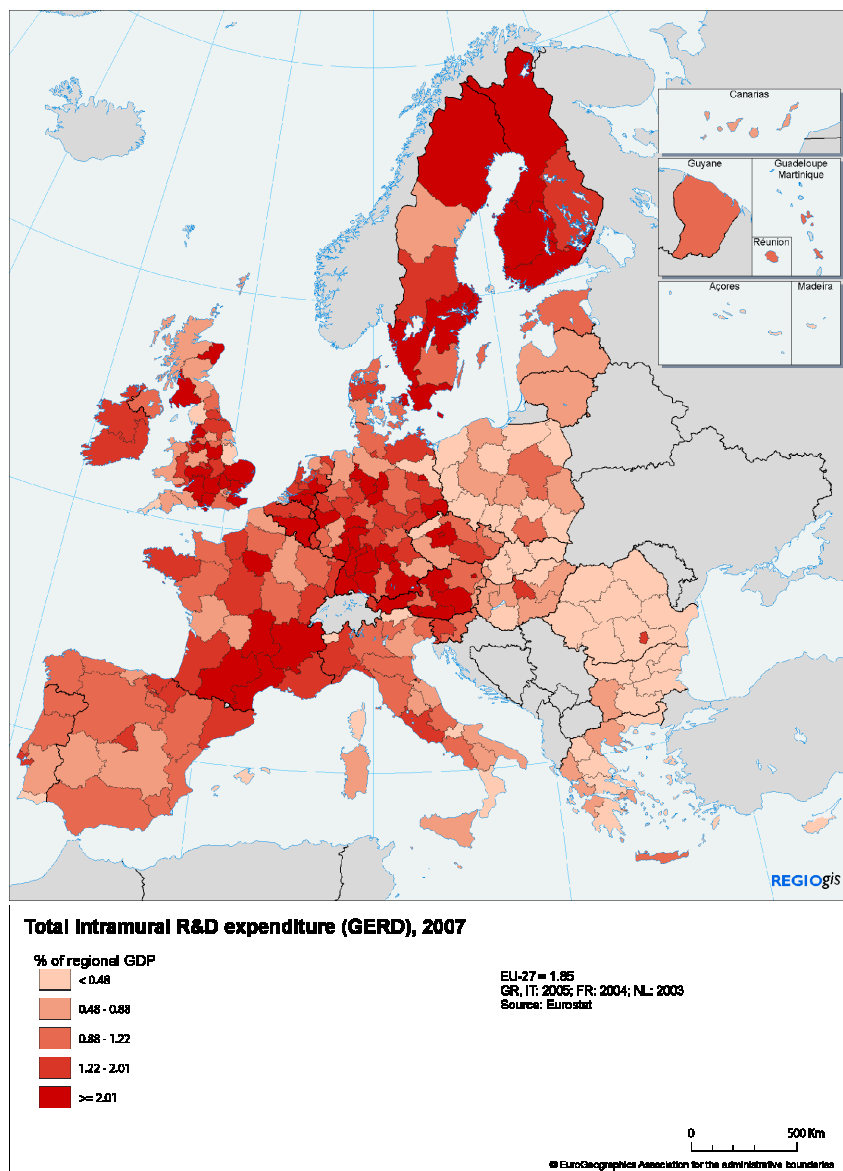
³ R. Wintjes, H. Hollanders, „The regional impact of technological change in 2020”.

Capacitatea de cunoaștere și de inovare a regiunilor depinde de mulți factori – cultura antreprenorială, competențele forței de muncă, instituțiile de educare și formare, serviciile de susținere a inovării, mecanismele de transfer al tehnologiei, infrastructura pentru C&D și TIC, mobilitatea cercetătorilor, incubatoarele de afaceri, noile surse de finanțare și potențialul creativ local. Buna guvernare este, de asemenea, esențială. Performanțele din domeniul C&D și al inovării variază mult în interiorul UE, astfel cum arată indicele regional privind performanța în domeniul inovării (a se vedea harta 1), un indicator compozit al multora din acești factori.

De asemenea, discrepanța față de obiectivul de 3 % din PIB al cheltuielilor legate de C&D variază mult de la o regiune la alta: numai 27 de regiuni din UE, aproximativ una din zece, au atins obiectivul (a se vedea harta 2). Efectele de aglomerare fac ca resursele C&D să se concentreze în câteva regiuni-lider (de exemplu, în Braunschweig, Germania, unde cheltuielile cu C&D reprezintă aproape 7 % din PIB) și să fie foarte scăzute în altele (de exemplu, în Severen tsentralen, Bulgaria, unde acestea reprezintă mai puțin de 1 %.)

Harta 2: Cheltuieli legate de C&D

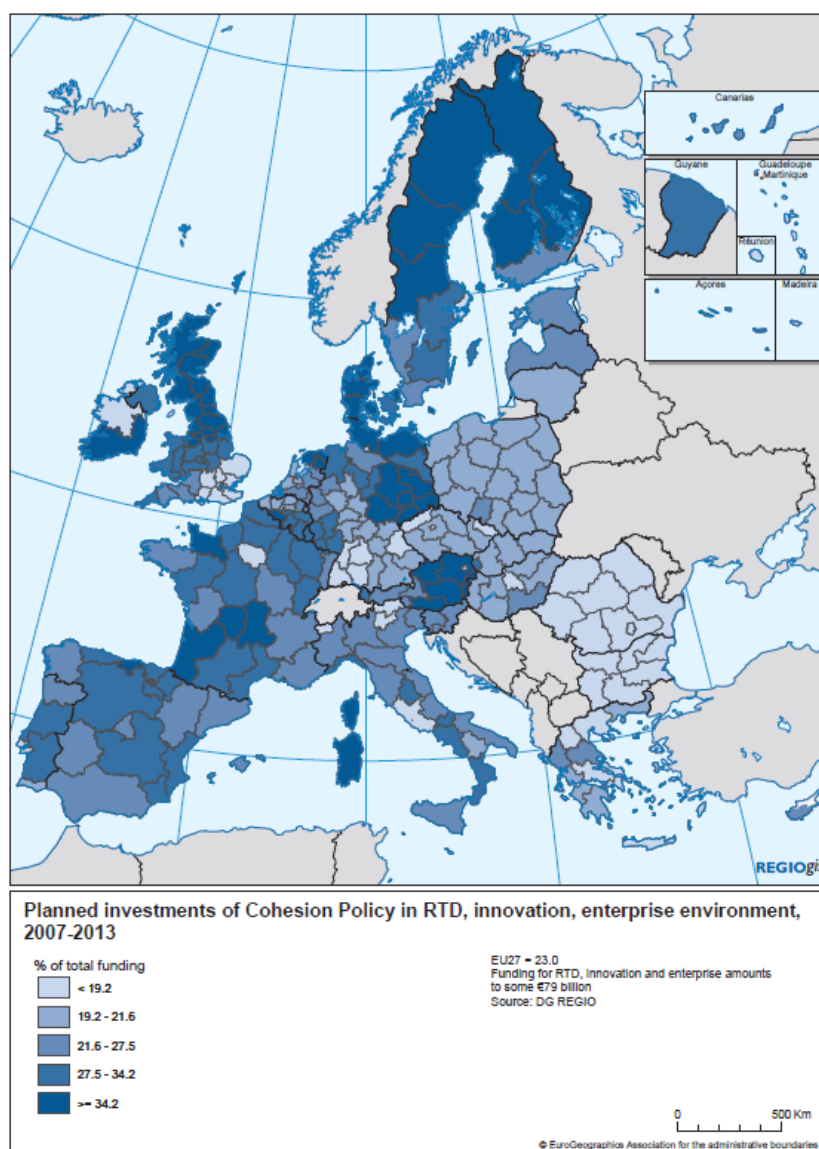

2.2. Politica regională sprijină creșterea inteligentă în toate regiunile

Statele membre și regiunile s-au angajat deja să sprijine creșterea inteligentă, în ciuda condițiilor economice nefavorabile. Aproape 86 de miliarde EUR sunt alocate acestor domenii strategice, trei sferturi fiind finanțate de către FEDER (65 miliarde EUR).

Cu toate acestea, sprijinul acordat cercetării și inovării în cadrul politicii regionale variază mult de la o regiune la alta (a se vedea harta 3). Acesta are tendința să fie mai accentuat în regiunile mai avansate, consolidând un cerc virtuos de creștere stimulată de inovare. Politica trebuie să acționeze în strânsă coordonare cu Programul comunitar pentru inovare (PCI) și cu Al șaptelea program-cadru pentru cercetare (PC7). În timp ce acesta din urmă ar trebui să continue să se concentreze pe sprijinirea excelenței, a învățării reciproce și a cooperării pe întreg teritoriul UE între cercetători și întreprinderi, politica regională ar trebui să continue să-și concentreze sprijinul pentru a garanta că toate regiunile sunt capabile să asimileze inovarea și să o utilizeze în mod eficient, astfel încât beneficiile sale să se răspândească pe întreg teritoriul UE, contribuind la maximizarea potențialului bazat pe cunoaștere al Uniunii.

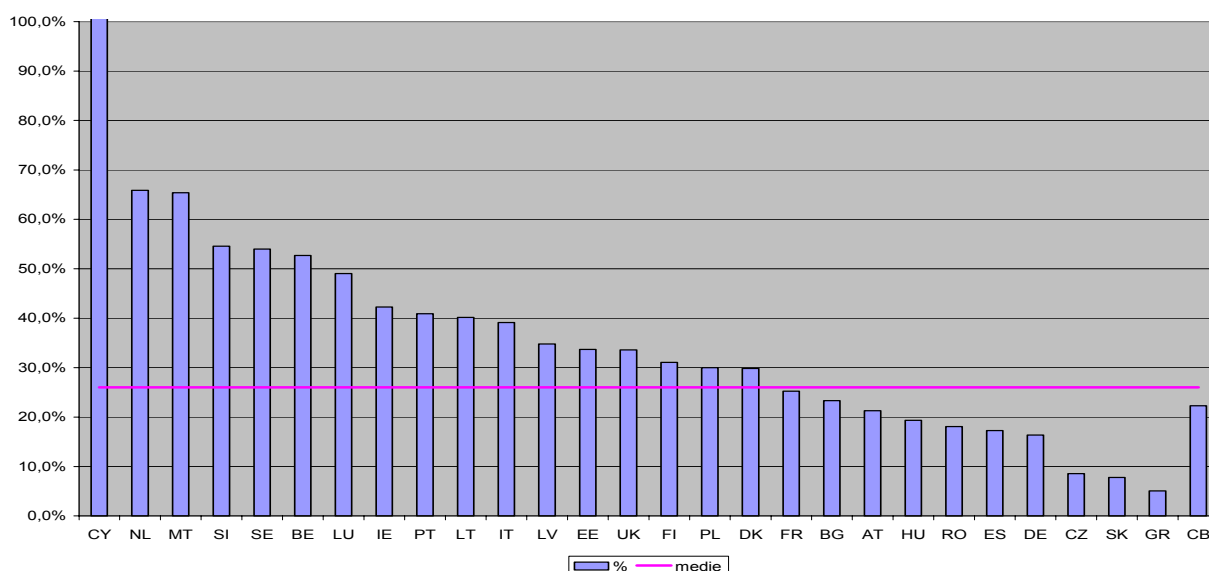
Harta 3: Finanțare în cadrul politicii de coeziune pentru cercetare și dezvoltare tehnologică (CDT) și inovare, 2007-2013

Începând cu septembrie 2009⁴, numai 22 miliarde EUR, echivalentul a 26 % din suma de 86 miliarde EUR planificată inițial în cadrul politicii regionale a UE pentru cercetare și inovare, inclusiv spirit antreprenorial și TIC sunt alocate în prezent pentru proiecte (a se vedea graficul 1).

Graficul 1: Rata progresului în selecția de proiecte de inovare per stat membru, 2007-2013

⁴ COM(2010) 110 „Politica de coeziune: raport strategic pentru anul 2010 privind punerea în aplicare a programelor pentru perioada 2007-2013.

Prin urmare, este necesar să se accelereze punerea în aplicare, să se optimizeze impactul intervențiilor, să se reorienteze activitățile către domenii care le oferă regiunilor cea mai mare șansă de a dezvolta un avantaj competitiv și să se maximizeze sinergia dintre diferitele surse ale finanțării comunitare pentru inovare.

3. EUROPA 2020: CONSOLIDAREA CONTRIBUȚIEI POLITICII REGIONALE A UE

Inteligența strategică este necesară pentru a identifica activitățile cu valoare adăugată mare care oferă cea mai bună șansă de a consolida competitivitatea unei regiuni. Pentru a avea impactul cel mai puternic, resursele C&D și cele de inovare trebuie să atingă o masă critică și să fie însoțite de măsuri de îmbunătățire a competențelor, a nivelurilor de educație și a infrastructurii legate de cunoaștere.

Guvernele naționale și regionale ar trebui, în consecință, să **elaboreze strategii de specializare inteligentă** pentru a maximiza impactul politicii regionale în combinație cu alte politici ale Uniunii.

Strategiile de specializare inteligentă pot asigura o utilizare mai eficientă a fondurilor publice și pot stimula investițiile private. Ele pot ajuta regiunile să concentreze resurse asupra câtorva priorități esențiale, mai degrabă decât să răspândească, puțin intens, investițiile în cadrul domeniilor și al sectoarelor de activitate. De asemenea, ele pot constitui un element-cheie în elaborarea guvernanței la mai multe niveluri pentru politicile integrate de inovare. Mai mult, trebuie să fie strâns legate de alte domenii politice și necesită o înțelegere a punctelor tari ale regiunii în comparație cu alte regiuni⁵ și a câștigului posibil pentru cooperarea interregională și transnațională.

Mai degrabă decât să fie o strategie impusă de sus, specializarea inteligentă presupune colaborarea întreprinderilor, a centrelor de cercetare și a universităților pentru a identifica cele mai promițătoare domenii de specializare ale unei regiuni, însă și punctele slabe care stau în calea inovării. Ea ține cont de diferitele capacități de inovare ale economiilor regionale. În timp ce regiunile-lider pot investi în dezvoltarea inovării unei tehnologii generice sau a unui

⁵ Contribuția președinției belgiene la Consiliul informal privind competitivitatea, iulie 2010.

serviciu generic, pentru alții, investițiile în aplicarea acestora la un sector anume sau la sectoare conexe este, adesea, mai fructuoasă.

Viabilitatea strategiei va depinde de promptitudinea și coordonarea măsurilor politice și de guvernanta, inclusiv modalitățile de angajare a părților interesate. Ea trebuie să includă mecanisme pentru însușirea politicilor, în special prin intermediul evaluărilor reciproce, implicând funcționari publici, profesioniști și părți interesate la nivel regional. Specializarea inteligentă trebuie să exploateze diversitatea regională, să stimuleze cooperarea în cadrul frontierelor naționale și regionale și să deschidă noi oportunități, evitând fragmentarea și garantând fluxul mai liber al cunoștințelor pe întreg teritoriul UE.

Care ar fi principalele elemente ale unor astfel de strategii? Fără a avea ambiția de a trata subiectul în mod exhaustiv, mai jos sunt enumerate unele idei esențiale, pe care regiunile le pot utiliza în diferite combinații pentru a elabora o strategie care să reflecte situația lor specifică.

3.1. Clustere de inovare pentru creșterea regională

Clusterelor - concentrații geografice de societăți, adesea IMM-uri, care interacționează unele cu altele și cu clienți și furnizori și au în comun, adesea, un fond de forță de muncă specializată, servicii financiare și pentru întreprinderi, facilități în domeniul C&D și al formării – sunt un element important în strategiile de specializare inteligentă. Ele furnizează un mediu care favorabil care stimulează competitivitatea și inovarea. Sprijinul pentru dezvoltarea acestora trebuie să fie concentrat asupra domeniilor cu avantaj comparativ.

3.2. Medii de afaceri favorabile inovării pentru IMM-uri

Un sector înfloritor al IMM-urilor este esențial pentru creștere, locuri de muncă și inovare și, astfel, pentru coeziune. IMM-urile sunt esențiale pentru economia UE: aproximativ 20 de milioane dintre ele reprezintă aproape 60 % din valoarea adăugată și două treimi din ocuparea forței de muncă în sectorul privat. Peste 92 % sunt microîntreprinderi care angajează mai puțin de 10 oameni⁶. Astfel, autoritățile regionale și naționale ar trebui să sprijine mediile de afaceri favorabile inovării în oferirea de asistență IMM-urilor, în special celor cu activitate intensă de C&D și creării de noi întreprinderi. În urma evaluării ex-post a FEDER din 2000-2006, s-a constatat că, deși sprijinul a permis crearea a cel puțin un milion de locuri de muncă și sporirea investițiilor în cercetare și inovare, este necesar să se folosească mai intensiv împrumuturile, finanțarea prin capitaluri proprii și alte forme de inginerie financiară.

3.3. Învățarea de-a lungul vieții în domeniul cercetării și inovării

Multe universități din UE contribuie la comercializarea cercetării prin încurajarea spiritului antreprenorial al studenților și prin colaborarea cu întreprinderile regionale în domeniul inovării, devenind, astfel, mai puternic implicate în dezvoltarea economică regională. Sunt necesare mai multe cazuri de acest tip.

Institutul European de Inovare și Tehnologie este prima inițiativă care are drept scop impulsivarea competitivității UE prin integrarea totală a învățământului universitar, cercetării

⁶ „Innovation policy at regional level: Crafts and SME priorities for the new Innovation Strategy” – document de reflecție din partea secretariatului UEAPME - Uniunea Europeană a Artizanatului și a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (2010).

și întreprinderilor (Triunghiul cunoașterii) pentru a genera și promova inovarea la nivel și cu impact mondial. Astfel, Institutul European de Inovare și Tehnologie are de adus o contribuție importantă în peisajul european al inovării.

Educația, formarea și învățarea de-a lungul vieții, astfel cum sunt menționate în inițiativele emblematice „Tineretul în mișcare” și „Noi competențe pentru noi locuri de muncă” ale strategiei Europa 2020 sunt vitale pentru dezvoltarea capacității regionale de inovare. Concentrarea programelor de învățământ școlar, profesional și universitar asupra competențelor transversale precum creativitatea, spiritul antreprenorial și inițiativa îi va ajuta pe tineri să își dezvolte pe deplin potențialul pentru inovare. FEDER ar trebui să promoveze mai multe proiecte care să sprijine cooperarea eficientă între toate tipurile de instituții de educare și formare și întreprinderi.

3.4. Infrastructură de cercetare și centre de competență atractive la nivel regional

Infrastructura de cercetare este crucială pentru sistemele de inovare bazate pe cunoaștere. Este necesară o abordare tridimensională pentru a ajuta regiunile să își realizeze potențialul complet: (i) dezvoltarea cercetării și a infrastructurii TIC de nivel mondial, pe baza excelenței științifice regionale existente, prin intermediul fondurilor structurale (ii) stabilirea de rețele de facilități de cercetare pentru țările cu utilizare mai puțin intensă a cercetării și (iii) dezvoltarea de facilități pentru parteneri regionali. Dezvoltarea în continuare și utilizarea infrastructurii electronice bazate pe TIC pentru interconectare și facilitarea colaborării între echipele de cercetare dispersate din punct de vedere geografic și partajarea resurselor și cunoștințelor științifice este o modalitate-cheie de realizare a acestui lucru.

Autoritățile naționale și regionale ar trebui să ia în considerare, în special, modul în care politica regională a UE poate contribui la obiectivul din 2015 al inițiativei emblematice „O Uniune a inovării” de completare sau de inițiere a 60 % din infrastructura de cercetare identificată în prezent de către Forumul Strategic European privind Infrastructurile de Cercetare (ESFRI).

3.5. Creativitate și industrii culturale

Capacitatea UE de a se redresa în urma crizei și de a răspunde provocărilor pe termen mai lung se bazează nu doar pe o bază industrială puternică, ci și pe creativitatea și competențele oamenilor, pe guvernanta și pe valori sociale puternice - solidaritate, respect pentru mediu, deschidere și diversitate culturală.

Industria culturale și creative, care înfloresc la nivel local și regional, se află într-o poziție strategică pentru a face legătura între creativitate și inovare. Ele pot contribui la impulsivitatea economiilor locale, pot stimula noi activități, crea noi locuri de muncă durabile, avea efecte de propagare importante asupra altor industrii și spori atractivitatea regiunilor și a orașelor⁷. Prin urmare, industriile creative sunt catalizatori pentru schimbările structurale în multe zone industriale și rurale care au potențialul de a-și revitalizeza economiile și de a contribui la o modificare a imaginii publice a regiunilor.

Ele ar trebui să fie integrate în cadrul strategiilor de dezvoltare regională în scopul de a asigura un parteneriat eficient între societatea civilă, întreprinderi și autoritățile publice la nivel regional, național și european.

⁷ COM(2010)183 „Eliberarea potențialului industriilor culturale și creative”.

3.6. Agenda digitală

Agenda digitală are drept scop să ofere beneficii economice și sociale durabile, pornind de la o piață unică digitală bazată pe aplicații cu conexiuni rapide la internet și să deschidă accesul la conținutul online.

Sprijinul politicii regionale referitor la banda largă în 2000-2006 și 2007-2013 a contribuit la reducerea discrepanței în ceea ce privește utilizarea între regiunile dens populate și cele puțin populate de la 67% în 2004 la 24% în 2008 și a discrepanței în ceea ce privește acoperirea în bandă largă între regiunile rurale și urbane de la 33% în 2004 la 28% în 2007. Însă discrepanțele rămân încă, în special în zonele rurale: 94 % din europeni beneficiază de acoperire internet în bandă largă, acest lucru întâmplându-se numai pentru 80 % din populația rurală.

Multe regiuni fac încă eforturi să investească finanțarea FEDER alocată TIC (aproximativ 4,4 % din total), datorită, parțial, absenței capacității de planificare. Este nevoie, de asemenea, de o mai mare influență a investițiilor private în TIC, pentru a compensa constrângerile bugetare asupra cheltuielilor publice. În ceea ce privește importanța TIC pentru sistemul de inovare, statele membre ar trebui să analizeze modalitățile de a utiliza mai bine FEDER pentru a accelera realizarea obiectivelor UE 2020 pentru accesul în bandă largă, inclusiv acoperirea totală, utilizând diferitele tehnologii disponibile (fibră optică, ADSL, fără fir, satelit) pentru a răspunde diverselor necesități și provocări geografice din diferite regiuni din UE.

3.7. Achiziții publice

Achizițiile publice reprezintă un motor esențial al inovării deoarece pot ajuta întreprinderile inovatoare să accelereze introducerea pe piață a inovărilor și rentabilitatea investițiilor. Achiziții publice inovatoare înseamnă că sectorul public își asumă rolul și riscurile unui client lider, îmbunătățind, în același timp, calitatea serviciilor sale și productivitatea.

Bugetele pentru achiziții publice ar trebui să includă achiziții publice de tip precomercial, precum și parteneriate pentru inovare. Comisia va oferi orientări și sprijin pentru a stimula procesul, inclusiv un cadru juridic pentru a facilita achizițiile publice comune între organismele contractante din diferite state membre.

Astfel de procese se desfășoară în regiuni incluse în inițiativa „Regiuni pentru schimbarea economică” și trebuie să fie integrate în cadrul programelor operaționale.

3.8. Politica regională abordează marile provocări prin intermediul parteneriatelor europene pentru inovare

Unele provocări ale societății fac să fie necesară o abordare majoră coordonată la nivelul UE în scopul de a găsi și pune în aplicare soluții eficiente. Cele identificate în Europa 2020 includ schimbările climatice, eficiența energetică și a resurselor, deficitul de materii prime și îmbătrânirea demografică.

Uniunea inovării include mai multe parteneriate europene pentru inovare care să abordeze provocări specifice prin furnizarea de mijloace de a pune în comun resursele și de a reuni toți actorii principali, precum și instrumentele politice relevante la nivelul UE și național, pentru atingerea scopurilor comune.

Politica regională ar trebui să abordeze în continuare aceste provocări și este necesar să se găsească modalități de a integra parteneriatele în cauză în punerea sa în aplicare.

4. CREȘTEREA SINERGIILOR ÎNTRE INSTRUMENTE POLITICE

Consiliul⁸ și Parlamentul European⁹ au subliniat importanța consolidării sinergiei dintre politicile de sprijin ale UE din domeniul cercetării și inovării. Ei au invitat Comisia să examineze noi modalități de a armoniza și simplifica normele și procedurile pentru măsurile în cauză și legăturile care există între ele, în scopul de a oferi orientări și de a stimula cooperarea cu organismele naționale și regionale implicate în punerea lor în aplicare.

De atunci, au fost luate mai multe măsuri pentru a-i sprijini atât pe cei direct implicați în inovare, cât și organismele publice responsabile pentru elaborarea sistemelor regionale de inovare și pentru furnizarea de servicii de asistență. Pentru cei dintâi, Comisia a publicat un „Ghid practic”¹⁰ pentru cercetători și întreprinderi. Referitor la responsabilii politici de la nivel național și regional, se depun eforturi pentru a-i informa cu privire la destinatarii locali ai finanțării UE, în scopul de a spori potențialul pentru sinergia dintre activitățile în cauză.

Serviciile Comisiei examinează, împreună cu statele membre și cu autoritățile regionale, în ce măsură programele cofinanțate pot oferi, pentru PC7, sprijin financiar complementar pentru:

- construirea infrastructurii de cercetare prevăzute în foaia de parcurs a ESFRI
- proiecte din cadrul acțiunii „Potențialul de cercetare” a PC7, care au fost evaluate pozitiv, însă nu au putut fi finanțate din lipsă de resurse.

O altă posibilitate este ca statele membre și regiunile să adopte cele mai bune practici în urma gestionării proiectelor PC7 și, prin utilizarea evaluărilor reciproce internaționale, să identifice priorități de finanțare pentru cercetare și inovare în cadrul programelor politicii regionale a UE.

Parcurile științifice și tehnologice, precum și incubatoarele de afaceri, joacă un rol important în facilitarea inovării și în stimularea dezvoltării regionale¹¹. Comisia a produs recent un „Ghid inteligent pentru incubatoarele bazate pe inovare” (*Smart Guide to Innovation-Based Incubators*), pentru responsabilii politici de la nivel regional¹².

Rețeaua întreprinderilor europene (*Enterprise Europe Network*) este ancorată în întreprinderile locale și regionale și în organismele de sprijin al inovării, dintre care multe sunt responsabile pentru administrarea FEDER. Rețeaua promovează participarea IMM-urilor la proiectele din cadrul PC7 și PCI și stimulează transferurile de tehnologie și parteneriatele dintre întreprinderi, ajutând astfel societățile să se conecteze la rețelele transnaționale de inovare și de cunoaștere. De asemenea, rețeaua sporește capacitatea organizațiilor partenere locale și regionale de a oferi servicii de asistență adaptate lanțurilor valorice tot mai globale.

⁸ Concluziile din 17 mai 2010.

⁹ Rezoluția PE [EP:A7-0138/2010, P7_TA(2010) 0189; mai 2010].

¹⁰ http://cordis.europa.eu/eu-funding-guide/home_en.html

¹¹ CESE CCMI/072 (iulie 2010), „Tehnologie, inovare industrială și parcuri științifice”.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/sf2000_en.htm

Mai mult, la nivelul UE, sprijinul pentru programele transnaționale (de exemplu, Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice) și cooperarea interregională (de exemplu, „Regiunile cunoașterii” din cadrul PC7, inițiativele de clustere ale PCI, INTERREG IVC și URBACT, inclusiv inițiativa „Regiuni pentru schimbarea economică”) ajută regiunile să participe mai mult la căutarea excelenței mondiale și să își sporească oportunitățile pentru învățare.

5. CONCLUZII

Prezenta comunicare invită statele membre și regiunile să contribuie la atingerea obiectivelor de creștere inteligentă ale strategiei Europa 2020, prin intermediul politicii regionale și al finanțării acesteia, FEDER.

Schimbări majore în modul în care politica regională funcționează pot fi preconizate numai în următorul cadru financiar multianual. Cu toate acestea, în ultimii trei ani ai actualei perioade de programare, statele membre și regiunile pot deja să înceapă să își reorienteze practicile. Anexa la prezenta comunicare sugerează modalități de a construi pe baza diversității regionale și de a asigura o utilizare eficientă a resurselor limitate prin exploatarea sinergiilor dintre sursele de finanțare și dintre sistemele de cercetare și inovare din diferite regiuni. Aceste acțiuni ar trebui să fie percepute în contextul inițiativei emblematice „O Uniune a inovării” și să fie complementare cu aceasta.

Anexa 1 – Acțiuni pentru a atinge obiectivele de creștere inteligentă ale strategiei UE 2020, prin intermediul politicii regionale și al finanțării acesteia

Acțiunea 1: Dezvoltarea de strategii de specializare inteligentă

Această acțiune are drept obiectiv concentrarea resurselor în cele mai promițătoare domenii de avantaj comparativ, de exemplu în clustere, activități din sectoarele existente și intersectoriale, ecoinovare, piețe cu valoare adăugată ridicată sau domenii specifice de cercetare. Elaborarea unor astfel de strategii poate începe imediat, cu ajutorul sprijinului pentru asistență tehnică și fiind supuse evaluărilor reciproce internaționale.

În cazul în care această acțiune este reținută, trebuie să fie însoțită de două măsuri de sprijin:

- consolidarea sprijinului FEDER pentru educație, cercetare și inovare în actuala perioadă, pentru a stimula investițiile în aceste domenii, inclusiv prin recurgerea la finanțare complementară din partea PC7 și PCI. Condițiile cadru pentru cercetare și inovare și economia bazată pe cunoaștere ar trebui îmbunătățite prin alinierea sprijinului FEDER cu prioritățile programului național de reformă (în legătură cu orientarea 4 din orientările integrate pentru politicile economică și de ocupare a forței de muncă).
- Utilizare în totalitate a flexibilității programelor de politică regională a UE pentru a redirecționa finanțarea în acest scop. Comisia va sprijini cererile pentru o astfel de redirecționare care sunt în acord cu o abordare de specializare inteligentă și le va accelera aprobarea.

Acțiunea 2: utilizarea mai intensivă a **instrumentelor de inginerie financiară** în sprijinul inovării, inclusiv credite preferențiale, garanții și capital de risc, în funcție de tipul și de dimensiunea întreprinderii și de riscul implicat. Extinderea împrumuturilor și a finanțării de capital pentru inovare prin intermediul instrumentelor existente, inclusiv grupul BEI, în special pentru IMM-uri, ar trebui să constituie o prioritate politică;

Acțiunea 3: exploatarea posibilității [în conformitate cu articolul 37 alineatul (6) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006] de finanțare a **cooperării interregionale** pentru a promova cercetarea și inovarea în cadrul obiectivelor de convergență și competitivitate regională și pentru a facilita accesul la cercetarea internațională și la rețelele de inovare din cadrul PC7 și PCI.

Acțiunea 4: asigurarea coerenței între o politică a cercetării și inovării bazată pe stimularea ofertei (supply push) și atragerea cererii (demand pull), prin utilizarea oportunităților oferite de **achizițiile publice cofinanțate de FEDER** pentru a duce la creșterea inovării cuprinse în produse, procese și servicii;

Acțiunea 5: utilizarea mai sistematică, de către **experți independenți**, a **evaluărilor reciproce internaționale** pentru proiectele de cercetare pentru a mări eficacitatea sprijinului;

Acțiunea 6: luarea în considerare a utilizării FEDER pentru finanțarea proiectelor adecvate și **selecționate în cadrul PC7 și PCI**;

Acțiunea 7: examinarea posibilităților de a îmbunătăți politica regională de inovare prin intermediul învățării reciproce oferite de platformele și rețelele din cadrul PC7, PCI și INTERREG IV C.

Aplicarea acțiunilor de mai sus ar trebui să fie prezentată într-o secțiune specifică a rapoartelor de aplicare și discutată de comitetele de monitorizare a programelor.

Anexa 2 - Lista acțiunilor pe care urmează să le ia Comisia

În scopul de a sprijini acțiunile menționate în anexa 1, în cazul în care sunt reținute de către statele membre, Comisia:

- **Va facilita formularea și aplicarea de strategii de specializare inteligentă de către guvernele naționale și regionale prin:**
 - dezvoltarea, înainte de 2012, a unei „platforme de specializare inteligentă”, care să reunească experți din universități, centre de cercetare, autorități regionale, întreprinderi și servicii ale Comisiei, în scopul de a contribui la identificarea necesităților, punctelor tari și a oportunităților;
 - date, analize strategice și informații privind rezultatele cercetării și inovării și specializarea din perspectivă UE (în special Observatorul european al clusterelor, Tabloul de bord privind inovarea regională, Instrumentul de monitorizare a inovării regionale și Observatorul inovării sectoriale);
 - platforme pentru învățarea reciprocă privind elaborarea și aplicarea acestor strategii (inclusiv „Forumul european de cooperare în cadrul clusterelor” finanțat în cadrul PCI¹³ și Alianța europeană a clusterelor, precum și „Regiunile cunoașterii” finanțate în cadrul PC7 și proiectele acțiunii „Potențialul de cercetare”).
- **Va sprijini statele membre și regiunile în aplicarea proiectelor de educație, cercetare și inovare** prin intermediul transferului de cunoștințe și al difuzării de bune practici, cu ajutorul inițiativei „Regiuni pentru schimbarea economică” (inclusiv „RegioStars”) și prin furnizarea de asistență tehnică rețelelor regionale „Fast Track” bazate pe inovare și colaborării interregionale sprijinite, de exemplu, în cadrul INTERREG IVC, „Regiunilor cunoașterii” și activităților clusterelor finanțate în cadrul PCI.
- **Va colabora strâns cu instituțiile financiare** pentru a cumula finanțare și pentru a maximiza utilizarea instrumentelor financiare existente, după caz, inclusiv prin înființarea posibilă a unei ferestre/facilități în cadrul mecanismului de finanțare cu partajare a riscurilor¹⁴, dedicată regiunilor de convergență, utilizarea mai intensivă a JEREMIE¹⁵ pentru a furniza finanțarea riscurilor și garanții de stimulare a inovării în IMM-uri și în întreprinderile recent înființate bazate pe tehnologie; precum și prin examinarea modurilor de extindere a domeniului de aplicare a instrumentelor de inginerie financiară existente la noi activități de cercetare și inovare.
- **Va facilita oportunitățile comerciale pentru IMM-uri** prin consolidarea Rețelei întreprinderilor europene, ai cărei parteneri ar trebui, la rândul lor, să sprijine organizațiile să utilizeze mai bine finanțarea FEDER pentru inovare.

¹³ Care va fi înființat în cadrul Observatorului european al clusterelor, în 2011.

¹⁴ Mecanismul de finanțare cu partajarea riscurilor este un mecanism de finanțare a datoriei, elaborat, în comun, de CE și BEI în scopul de a stimula investițiile private în domeniile cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării.

¹⁵ Articolul 44 din Regulamentul 1083/2006.

- **Va îmbunătăți coerența și complementaritatea politicilor UE pentru educație, cercetare și inovare, în scopul de:**
 - a identifica exemplele de bune practici și promova urmarea acestora pentru responsabilii politici și pentru cei care oferă sprijin inovării; a extinde și a moderniza „Ghidul practic privind oportunitățile de finanțare ale UE” în acest domeniu și a crea un portal unic, pe internet, privind sprijinul Comisiei pentru cercetare și inovare, în legătură cu sau inclus în portalul participanților la PC7, pentru a facilita accesul organismelor inovatoare la finanțare UE.

-